

MAYIS 2024
SAYI-5

Örgütlenme Bülteni

“

Gelecek gençlerin,
gençler ise
öğretmenlerin
eseridir

Mustafa Kemal Atatürk

”

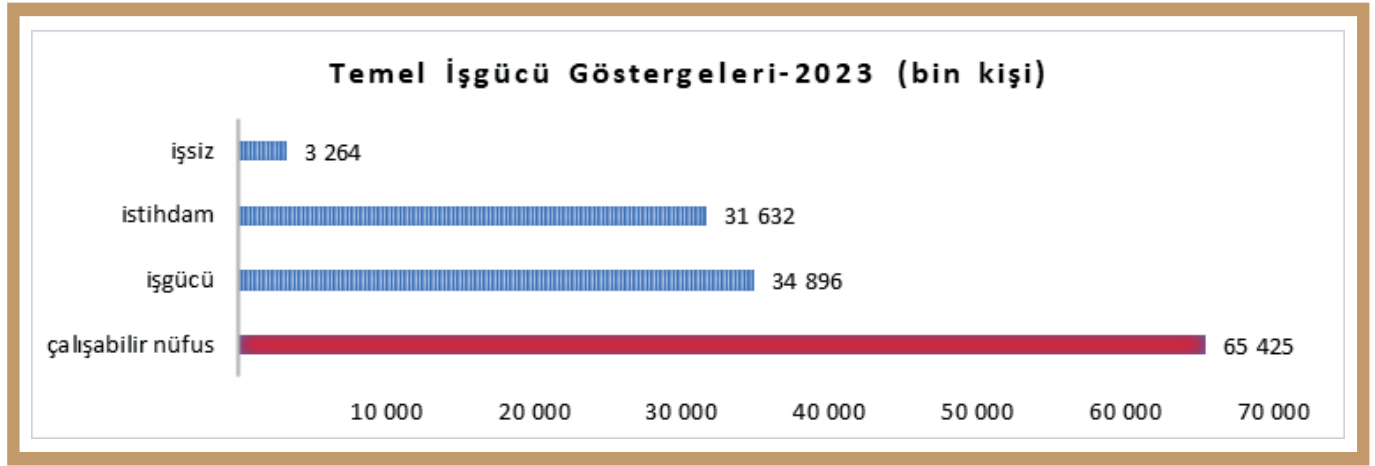

Eğitim İş

www.egitimis.org.tr

1. İş bulma ümidini kaybeden gençlerin sayısındaki artışın nedeni nedir?

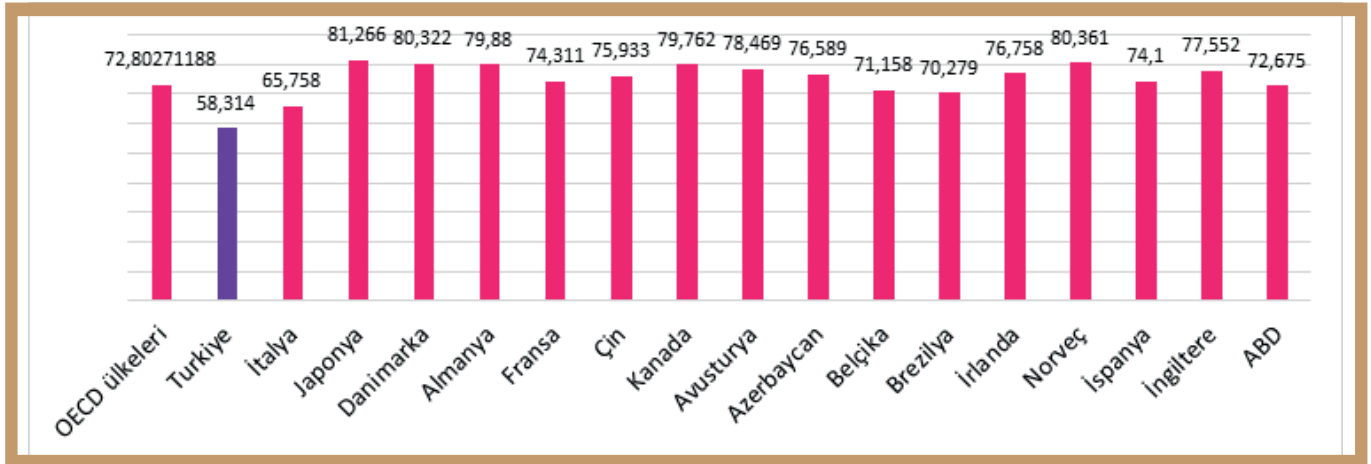
Türkiye, çalışabilir nüfusuna göre işgücüne katılım oranı düşük olan ülkeler arasındadır. Daha açık bir ifadeyle çalışabilir nüfus olarak tanımlanan 15-64 yaş arasındaki nüfus fazla bu nüfus içinden çalışmak için işgücüne katılan kişi sayısı azdır (Çalışabilir nüfus için 15-64 yaş tanımlaması yapan TÜİK'in, verilerinde zorunlu eğitim sürecini dikkate almadığı görülmektedir. Türkiye'de 12 yıl zorunlu eğitim sürecine bağlı olarak 18 yaş altının çalışamayacağı açıktır. Oysaki 2023 yılı için 15-17 yaş nüfusun işgücüne katılım oranı %22,1 olarak belirlenmiş yani TÜİK eliyle çocuk işçilik adeta normalleştirilmiş ve görmezden gelinmiştir). TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından her yıl halkın işgücüne katılmama nedenini ölçmek için yapılan ankette sorulan sorulara verilen cevaplar ile bu sorunun nedeninin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Türkiye'de 65 milyon 425 bin kişi çalışabilir nüfus içindeyken bu sayısının yalnızca 34 milyon 896 bini işgücüne dahil olmaktadır. Bu veriler çalışabilir nüfusun nerdeyse yarısının işgücüne katılmadığını gösterirken dünyada durum oldukça farklıdır.

Seçilmiş ülkelere ve OECD ortalamasına ait işgücüne katılma oranları -2022

Kaynak: Dünya Bankası'ndan edinilen veriler ile tarafımızca oluşturulmuştur.

Seçilmiş ülkelerin ve OECD ortalamasının işgücüne katılım oranları en düşük %65 iken Türkiye'nin işgücüne katılım oranı %58 olarak belirlenmiştir. Yani dünyada gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin işgücüne katılımların Türkiye'nin işgücüne katılımından daha fazladır. Türkiye için temel bir sorun olan işgücüne katılım ile çalışabilir nüfus arasındaki farkın nedeni açıklanmaya muhtaçtır. Bu nedenle TÜİK'in yapmış olduğu ankete göre bireyler birçok gerekçe ile çalışma hayatına katılmadıklarını ifade etmiş ancak bunların içinde son dönemde fazlasıyla gündemde olan konu iş bulma ümidini kaybettiği için işgücüne katılmayanların durumu olmuştur.

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Her yıl bir önceki yıla göre artan iş bulma ümidini kaybeden bireylerin durumu, çoğunlukla gençler üzerinden yorumlanmaktadır. Üniversite sayısındaki artış ile birlikte artan mezun sayısı ve bu mezunları istihdam edecek kamu kurumlarının yetersizliği ya da bütçenin yetersizliğinin yanında özel sektörün adeta sömürü düzeni olması ülkedeki gençleri nitelikli işsiz durumuna düşürmüştür.

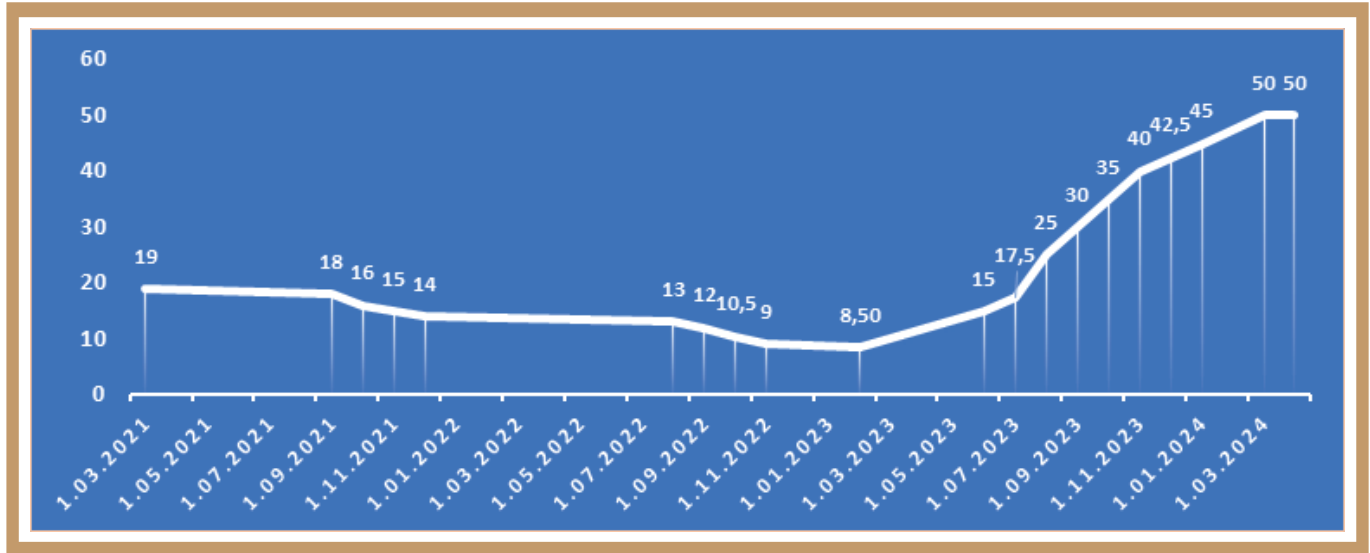
Mezuniyet sonrasında iş bulmak için sınavlara hazırlanan ve çoğunlukla mülakat nedeniyle zaten sağlıklı olmayan bir psikoloji ile hazırlık yapan gençlerin psikolojik savaştan sınav kısmı için galibiyetle çıksa da mülakat nedeniyle hayallerine ulaşamaması umutsuzluğu ve yılgınlığı beraberinde getirmektedir. Toplum baskısı, bireyin kendi içinde atanamadığı için yaşadığı kişisel çöküntü, ailenin geliri ile geçinmeye devam etmek zorunda kalmasının yarattığı "işe yaramama hissi"nin manevi yükü büyüktür. Bu da asla etrafından psikolojik destek görmeyen aksine baskı ve eleştirilerin, liyakatsizliğin, gençlerine sahip çıkmayan bir hükümetin gölgesinde kalan gençlerin elinde umutsuzluk, vazgeçiş ve karamsarlıktan başka bir şey bırakmamaktadır. Ülkesine, ailesine karşı kendini sorumlu hisseden ve bu bilinçle hayalindeki mesleği en doğru biçimde en verimli haliyle icra etmek için yola çıkan gençlerin önündeki büyük olumsuzluklar ve yıldırma politikaları TÜİK verilerine bakıldığında başarıya ulaşmış görünüyor. Bu durum ister istemez tarafların rollerinin değiştiğini, artık gençlerin topluma değil, toplumun gençlere olan borcunu nasıl ödeyeceğini sorguluyor.

2. Nisan ayı enflasyon rakamlarından Mehmet Şimşek'in ve enflasyonla mücadele söylemlerinin başarılı olduğu sonucuna varılabilir mi?

Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı olarak göreve başlayan Hafize Gaye Erkan ile başlayan 2024 yılı enflasyon ile mücadele çalışmalarının yarısına bile gelmeden TCMB başkanı değişti ve yerine Fatih Karahan geldi. Enflasyonun düşeceğini (fiyat artış hızının düşmesini) beklerken değişen rakamlar değil başkan oldu, rakamlar ise istikrarlı biçimde yüksek seyretmeye devam etti.

Bu süre içinde ilk politika aracı faiz oldu ve faiz 2001 krizi sonrasında günümüze kadar geçen sürede ilk kez %50'ye kadar çıkararak en yüksek seviyesine ulaştı.

TCMB Politika Faiz Oranları (2021-2024)

Kaynak: TCMB verileri kullanılarak tarafımızca hazırlanmıştır.

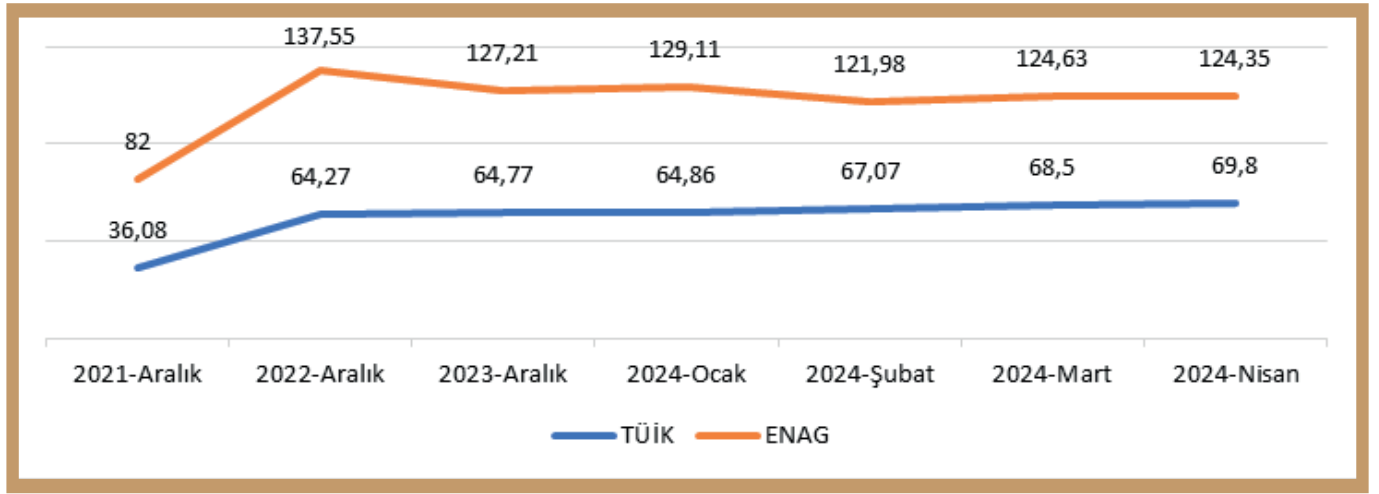
Uzunca bir süre devam eden faiz tartışması ve “enflasyonun nedeni yüksek faizdir” söylemi üzerine başlayan faiz düşürme politikasının ömrü çok sürmedi. 2021 yılında başlayan süreç 2023 yılının mart ayında %8,50'ye kadar düşen faiz sonrasında yerini tekrar artışa bıraktı ve gelinen noktada politika faizi %50'de sabit tutuldu. Peki önce büyük bir kararlılıkla düşürülen faizin tekrar arttırılma nedeni nedir? Sorunun cevabı açık; hükümet yalnızca faize bağlı bir politika izleyerek enflasyonu düşürememiş, aksine dünyada pandemi sonrası yaşanan enerji kriziyle birlikte zaten yüksek olan enflasyon düşürülen faizle daha çok artmıştır.

Peki bunun nedeni nedir? Yani faiz artınca enflasyonun düşmesini beklerken Türkiye'de neden daha fazla arttı?

Hükümetin amacı faizi düşürerek yatırımcının yatırım ve üretim potansiyelini arttırmak ve böylece ülkedeki ekonomik büyüme oranlarında artışa gitmektir. Ancak durum öyle olmadı çünkü Türkiye'de kur sistemini göz ardı ederek enflasyonla mücadele ya da büyüme politikaları yapılamaz.

Ara mal anlamında dışa bağımlı olduğu (2023 yılı Türkiye ithalatının %72,2'si ara mal) için yani ara mal almadan üretim yapamadığımız için ve faiz her düştüğünde ülkeden yabancı para çıkışı olduğu için artan kur üretim maliyetlerini arttırdı, üretim maliyeti artan üretici de ürünlerinin fiyatlarını arttırdı bu da enflasyonu düşürmedi aksine daha yüksek seviyelere taşıdı. Şimdi ise düşürülen faizle giden yabancı parayı geri çekmek için yüksek faiz oranları belirlenmeye başlandı. Amaç kuru yani üretim maliyetini düşürmek, ara malı ucuza alabilmek. Fakat giden beklendiği gibi geri gelmedi. Ne kur düştü ne de enflasyon..

TÜİK ve ENAG verilerine göre enflasyon oranları (2021-2024 mart)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

En son açıklanan nisan ayı enflasyonunda da görüldüğü üzere düşürülen faiz ile enflasyonla mücadele etme çabası, fiyatların katlanarak artmasına neden olmuş ve artan fiyatlar karşısında hatadan dönülüp faiz oranları çok arttırılmış ama enflasyon artışı yine de engellenememiştir. Gecikmeli politikaların iktisat literatüründe karşılığı olmadığı için (pandemi sonrası dünya faiz arttırdığında biz düşürdük bu nedenle sonradan yapılan faiz artışı gecikmeli artış oldu) faizden umduğunu bulamayan hükümet kamuda personel alımını azaltma, asgari ücrete zam yapmama gibi halkın zaten mağdur olduğu enflasyon ortamında mağduriyetini bir kat daha arttırarak yoksulluk düzeyini en üst noktaya taşımıştır. Atanamayan gençler ve emeklilerin yoksulluğu aynı düzeydedir. Emekliler artan enflasyon karşısında çok düşük maaşlarla geçinmeye çalışırken atanamayan gençler ailesinin gelirine bağımlı bir şekilde ya da çok düşük gelir düzeylerinde çoğu zaman güvencesiz işlerde çalışarak geçim mücadelesi vermektedir. Sonuçta yanlış politikanın en büyük mağduru yalnızca emekliler değil, aynı zamanda atanamayan gençlerdir.

3. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli adıyla açıklanan eğitim taslağı özünde neyi amaçlamaktadır?

26 Nisan 2024 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bir hafta gibi kısa bir süreyle okunması, incelenmesi ve yapılan analizlerle fikir sunulması amacıyla “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” eğitim programı taslağı kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Taslakta yer alan ortak metin ve ders programlarının içeriklerinde bilime, özgür düşünmeye, sorgulamaya, cumhuriyet rejimine çağdaş ve laik eğitim sistemine aykırı temel ifadeler ve tanımlamalar olduğu görülmüştür. Her şeyden önce T.C Anayasası’na ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun temel ilkelerine birçok açıdan aykırılık ve uyumsuzluk gösteren eğitim programı taslağının kabul edilmesi mümkün değildir. Bunun ötesinde çocukların ailelerinde gördüğü eğitimin okulda da devam ettirilmesine işaret eden “Bütüncül Eğitim Yaklaşımı”, öğrencilerin adeta sorgulamayan itaat eden, özgürlüğü ülke faydasına çalışmak olarak tanımlanan bireyler olan tarif eden “Erdem-Değer-Eylem Modeli” gibi yaklaşımlarla oluşturulan taslağın amacı açıkça bilimsel, laik ve cumhuriyetçi eğitim karşıtlığıdır. Mustafa Kemal Atatürk’ün “fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür” nesiller yetiştirme hedefinin yerine “aklıselim, kalbiselim, fikriselim” nesiller yetiştirme hedefine yer veren, eğitim programının adında özellikle cumhuriyet ifadesini kullanmayan bir eğitim modelinin kabul edilmesi mümkün değildir.

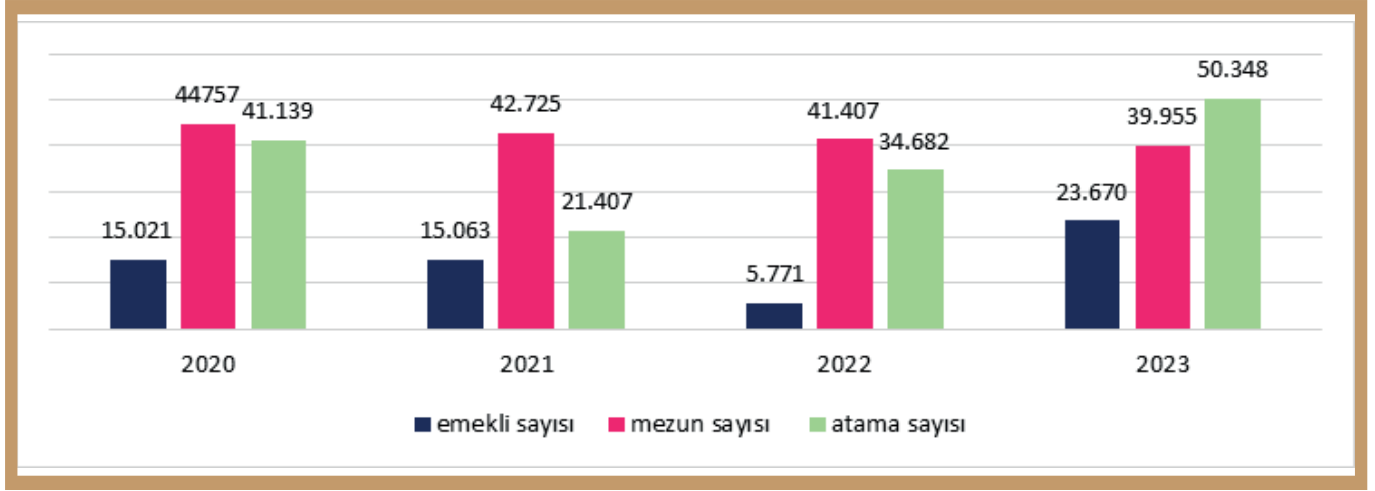
Ders programları ortak metinden kopuk olmayacak biçimde hazırlanmış, biyoloji dersinde evrime yer verilmemiş, matematik dersinden integral çıkarılmış, tarih dersinde Atatürk İlke ve Devrimleri’ne kısa bir bölüm ayrılırken Şeyh Said İsyanı, Menemen Olayı, Vahdeddin’in yaptıkları şeffaf ve doğru ve yeterli açıklıkla aktarılmamıştır. Okul öncesi eğitim öğrencilerinden yaşlarının çok üstünde finansal okuryazarlık, dijital okul yazarlık, noktalama işaretlerine kadar birçok konuda beceri kazanmaları beklenmiştir. Ayrıca her fırsatta eğitimde fırsat eşitliği söyleminin arkasına sığınılmasına rağmen taslakta özel gereksinimli (engelli) öğrencilere dair tek cümleye yer verilmemiştir.

Açıkça yasaların görmezden gelindiği, eşitlik, özgürlük kavramlarından, bilimsel ve sorgulayıcı bakış açısından tamamen uzak bir eğitim taslağına bağlı tek tip insan yetiştirmeyi hedefleyen programın geri çekilmesi şarttır.

4. Milli Eğitim Bakanı tarafından açıklanan 20 bin öğretmen ataması beklenen sayı mıdır?

Mehmet Şimşek’in emekli olanların sayısı kadar alım yapılacağını, onun dışında (sağlık alanı hariç) alım yapılmayacağını söylemesinin ardından gençlerin 2024 yılına dair tüm hayalleri tükenmiştir. Mehmet Şimşek’in bu açıklamasından birkaç ay sonra Milli Eğitim Bakanı 2024 yılı için 20 bin öğretmen alınacağını açıklamıştır.

Mezun, işten ayrılan ve atanan öğretmenlerin yıllara göre sayıları (2020-2023)

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu'ndan edinilen verilerle tarafımızca oluşturulmuştur.

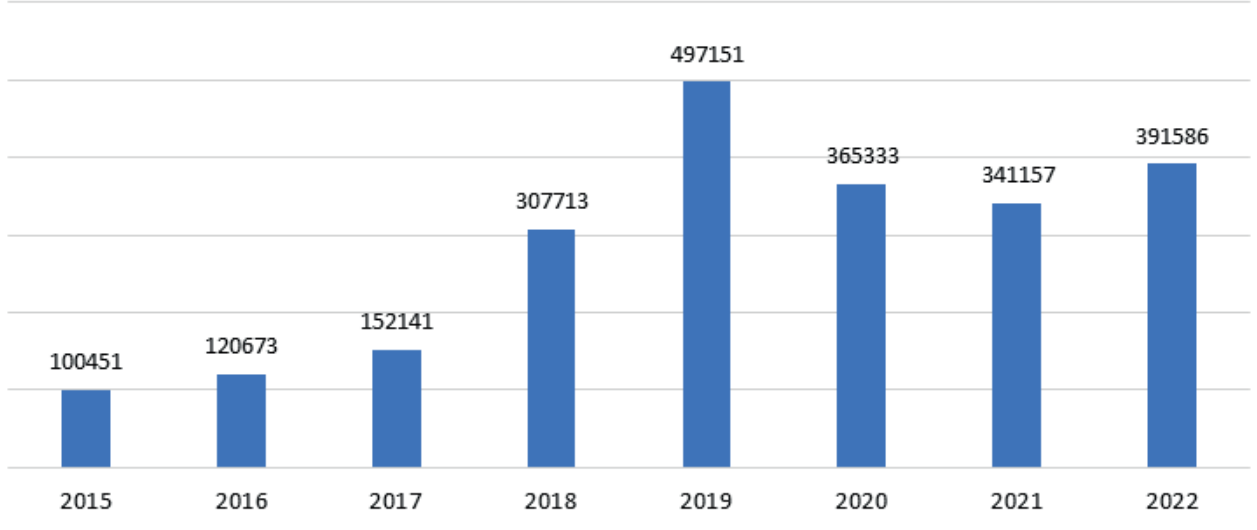
Maliye Bakanı'nın tasarruf tedbiri adı altında yaptığı açıklamaya karşılık, Milli Eğitim Bakanı'nın 20 bin öğretmen ataması olacağını duyurması akıllara emekli sayısının 20 bin olup olmadığını ve bunun 2023 yılının sonunda eğitim fakültelerinde mezun olan öğrenci sayısı ile uyuşup uyuşmadığı gelmiştir. Grafiğe baktığımızda 2023 yılı hariç atanan öğretmen sayısı her yıl mezun olan öğretmen sayılarının altında işten ayrılan öğretmen sayılarının ise üstünde kalmıştır. Bu durum açıkça göstermektedir ki Türkiye'de mezun öğretmen sayısı öğretmen alımında genel olarak daha fazla olmakta, işten ayrılan sayısı da oldukça az gerçekleşmektedir. Bu durumun atanamayan öğretmenlerin sayılarının birikerek artmasına ve sistemin tıkanmasına birçok öğretmenin işsiz kalmasına neden olacağı açıktır. Her ile bir üniversite projesinin negatif etkileriyle mücadele eden atanamayan öğretmenlerin gelecek döneme dair daha büyük bir sorunla karşılaşacağı görülmektedir. Henüz Milli Eğitim Bakanlığı belgelerinde yer almayan ama 2024 yılı için en az 20 bin öğretmenin emekli olacağı ihtimali üzerine 20 bin atama ilanı çıktığı ifade edilmektedir. Ancak ekonomik krizde emekli olması halinde maaşının düşeceğini bilen birçok öğretmen emekli olma fikrine yanaşmayacak belki beklenenin altında bir emekli sayısı gerçekleşecektir.

Sonuçta her yıl oldukça düşük gerçekleşen emekli sayıları kadar öğretmen ataması yapılması Türkiye'nin gerçekleri ile uyuşmamaktadır. Bu tablo atanmayı, işini yapmayı bekleyen binlerce öğretmene açıkça devletin "diploma veririm ama iş vermem" demesinden başka bir şey değildir.

5. Üniversite eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalan gençlerin durumu nedir?

Yoksulluğun atanamayan gençler kadar okumaya çalışan gençleri de etkilediği bilinmektedir. Üniversite eğitimi için önemli bir finansman gerekirken bu imkândan mahrum kalan ailesinin özellikle pandemi sonrası yaşanan ekonomik çöküntü nedeniyle gerekli maddi imkânı sağlayamayacağını gören gençlerin çoğu üniversite eğitimine son vermek zorunda kalmıştır.

Yıllara göre üniversite eğitimini tamamlayamayan öğrenci sayıları

Kaynak: Yükseköğretim Kalite Kurulu resmi istatistikleri kullanılarak oluşturulmuştur.

Grafiğe bakıldığında açılan yüzlerce üniversiteye kayıt yapan öğrencilerin aslında eğitimin devamını büyük oranda getiremediği görülmektedir. 2019 yılında en yüksek sayıya ulaşan üniversite eğitiminden ayrılan sayısı 2020 ve 2021 yılında pandeminin etkisiyle azalmış 2022 yılında ise fazlasıyla artan enflasyon nedeniyle tekrar artış göstermiştir. Bunun ülkede yaşanan barınma krizi, artan fiyatlar, atanma umudunun olmaması gibi birçok nedeni bulunmaktadır. Ama en önemli nedenin ekonomik imkansızlıklar olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Üniversiteyi bitirmek maddi anlamda zorlaşırken, dört yıl süren eğitim sonunda başlayan KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) hazırlık süreci ile karşı karşıya kalan, mülakat tedirginliğini asla üzerinden atamayan ve sonunda da eğer "...tanıdığı yoksa" atanamayan çok sayıda gencin üniversiteyi terk edip çalışmak için iş araması, bu durumu ortaya çıkaran gençlerin tercihi değil mecburiyetinin olması açıkça devlet büyüklerinin hatası ve sorumluluğudur.

“ESERİNİN ÜZERİNDE İMZASI OLMAYAN YEGANE SANATKAR ÖĞRETMENDİR” DİYEN MUSTAFA KEMAL ATATÜRK’ÜN TÜRKİYE’SİNDEN, İTİBARI YOK EDİLEN, ŞİDDETE MARUZ KALAN, ÖLDÜRÜLEN ÖĞRETMENLERİN OLDUĞU BİR TÜRKİYE’YE..

Eğitimini tamamlamasına rağmen atanamayan ya da atanan mesleğine kavuşan fakat bu kez de şiddete maruz kalan, öldürülen öğretmenlerin ülkesine dönüşen Türkiye’de devlet yetkililerinin sessizliği öğretmenleri korumak için caydırıcı bir adım atmıyor olması kabul edilebilir değildir.

2015 yılında Kayseri’de öğrencinin şiddetine maruz kalarak hayatını kaybeden müdür yardımcısı, 2013 yılında Mardin’de öğrenci velisi tarafından şiddete maruz kalan müdür yardımcısı, 2013 yılında Erzurum’da öğrencisi tarafından bıçaklanan öğretmen, 2012 yılında Samsun’da öğrencisi tarafından bıçaklanan edebiyat öğretmeni, 2012 yılında İzmir’de öğrencisi tarafından öldürülen öğretmen, İstanbul Tuzla’da velinin şiddetine uğrayan kadın öğretmen ve daha çok sayıda yaşanan öğretmen şiddetinin sonu gelmedi ve geçtiğimiz günlerde İstanbul’da okul müdürü olan İbrahim Oktugan öğrenci tarafından öldürüldü.

Yıllardır devam eden öğretmen şiddetine asla caydırıcı bir çözüm bulunmamış olması, olayların artarak devam etmesine neden olmakta ve öğretmenler can güvenliğinin olmadığı şartlar altında öğrenci yetiştirmeye çalışmaktadır. Adalet bakanlığı bu konuda bir an önce düzenlemeye gitmeli ve bu tür olayların yaşanmasına izin vermemelidir. Aksi halde ne okullar okul olur ne de öğretmenlik mesleği hak ettiği saygı ve değeri görür.

Hazırlayanlar

İlhan YAŞAR / Genel Örgütlenme Sekreteri

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

EĞİTİM-İŞ BÜLTENİ

Eğitimiş Yayınları, Ankara
Mayıs 2024

EĞİTİMİŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU

İlhan YAŞAR / Genel Örgütlenme Sekreteri

RAPOR

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma Ve Raporlama Uzmanı

GRAFİK-TASARIM

Hakan ÇELİKARSLAN

İLETİŞİM

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA
iletisim@egitimis.org.tr
0 312 434 12 06